

Asia: VN/12230/2024

Hallituksen esityksen luonnos laiksi liikennejärjestelmän digitaalisista tietopalveluista ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiontalouden tarkastusvirasto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi liikennejärjestelmän digitaalisista tietopalveluista ja siihen liittyviksi laiksi.

Tarkastusvirasto kiinnittää huomiota siihen, että sekä kansallisen yhteyspisteen että liikennejärjestelmän perustietopalveluiden järjestäminen, ylläpito ja kehittäminen annettaisiin suoraan lain nojalla Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:n tehtäväksi. Lakiluonnoksen (5 luku, 28 §) mukaan ”Liikenne- ja viestintävirasto myöntää Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:lle rahoitusta tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi valtion talousarvioon otettavan määrärahan rajoissa. Määrärahaan sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001).”

Tarkastusvirasto pitää hyvänä, että liikenne- ja viestintäministeriö on tunnistanut tehtävän organisointiin ja rahoitukseen liittyvät ongelmat. Erityisesti rahoitusmalliin liittyvät asiat olisi tullut selvittää ennen hallituksen esityksen lähettämistä lausuntokierrokselle. Hallituksen esitysluonnoksen kohdassa 5.1 todetaan, että

”Valmistelun yhteydessä on selvitetty erilaisia malleja, joiden avulla julkinen rahoitus voitaisiin toteuttaa, kuten esimerkiksi erilaisia veromalleja tai veron kaltaisen maksun malleja. Niiden toteuttaminen etenkin lyhyellä aikavälillä on erittäin haastavaa, eikä ole mahdollista ITS-direktiivin täytäntöönpanon edellyttämässä ikkunassa. Toteuttamiskelpoisimmaksi vaihtoehdoksi on jäänyt valtionavustusmalli. Siihenkin liittyy kuitenkin yksityiskohtia, jotka saattavat johtaa siihen, että valittua sääntelymallia ei voida lainkaan toteuttaa. Näitä yksityiskohtia selvitetään edelleen kevään 2025 kuluessa. [Muokataan lausuntokierroksen jälkeen selvitysten valmistuttua.]”

Tarkastusvirasto toteaa, että lopullisen lausunnon antaminen asiaan on mahdollista vasta sitten, kun lakiesityksen avoimet kysymykset koskien erityisesti kansallisen yhteyspisteen rahoitusmallia on ensin selvitetty ja ratkaistu.

Lausuttavana olevaan lakiesitysluonnokseen liittyen tarkastusvirasto huomauttaa, että valtionavustuksen ei tule olla valtion pysyvien viranomaisluonteisten tehtävien rahoitusmuoto. Tarkastusvirasto viittaa myös tuloksellisuustarkastuksiin, joissa on käsitelty osakeyhtiömuotoa valtionhallinnon tehtävien hoitamisessa sekä Fintraffic Oy:n roolia liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla. Seuraavien kolmen tuloksellisuustarkastuksen suosituksia tulisi pyrkiä noudattamaan myös lausuttavana olevan lakiesityksen yhteydessä:

- Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan vuoden 2019 virastouudistus (17/2024)
- Hankeyhtiöt raideinvestointien suunnittelussa (17/2023)
- Osakeyhtiö valtionhallinnon toimintojen organisointimuotona (13/2020).

Eskola Jaakko
Valtiontalouden tarkastusvirasto

Kalijärvi Teemu
Valtiontalouden tarkastusvirasto - Tarkastusyksikkö